

aan	Presidium
opsteller	Mark Tobeas
datum	18 juni 2018
bijlage	-
onderwerp	Eerste evaluatie vergadermodel Raad op Donderdag

Aanleiding voor dit memo

De raad heeft in zijn vergadering van 29 maart jl. 'Raad op Donderdag' als het nieuwe vergadermodel vastgesteld. Daarbij is een aantal momenten afgesproken om het model te evalueren en zo nodig bij te stellen. Afgesproken werd dat de eerste evaluatie, tevens kalibratiemoment, plaatsvindt tijdens de presidiumvergadering van 21 juni 2018. De tweede evaluatie zal plaatsvinden in januari 2019 en de eindevaluatie staat gepland voor juni 2019. Deze momenten kunnen worden benut om het model door te ontwikkelen tot 'een goed ingelopen schoen'.

Dit eerste evaluatiemoment zit met amper twee maanden natuurlijk behoorlijk kort op de aftrap van Raad op Donderdag (Presidium 12 april jl.) Bovendien zijn deze ervaringen opgedaan in een bijzondere periode van coalitievorming, een periode met een demissionair college, een 'wethouderloze periode', de totstandkoming en bespreking van een coalitieakkoord en het behandelen van de vele zienswijzen op ontwerp-begrotingen van verbonden partijen. Een atypische, buitengewone periode dus. Hoewel de echte start dan ook eigenlijk nog moet plaatsvinden, is het wel goed om de eerste ervaringen te delen en desgewenst nu al het nodige te versleutelen.

Wij hebben voor deze evaluatie alle fracties benaderd om input te geven op basis van de eerste ervaringen met het model. Alle fracties hebben hieraan meegewerkt. Bovendien is het college, de directie en teamleiders verzocht een eerste reflectie te geven. Ook dit heeft veel waardevolle inzichten opgeleverd. Ten slotte heeft de griffie vanuit haar professionaliteit natuurlijk ook e.e.a. waargenomen in deze eerste korte periode Raad op Donderdag.

Algemeen beeld

Wat opvalt is dat de eerste ervaringen van de verschillende fracties nogal uiteenlopen. De meeste fracties zijn gematigd positief tot zeer positief. De ingezette BOB-fasering (Beeld-Debat-Besluit) wordt over het algemeen als lichtpunt ervaren. Het beoogde resultaat van de diverse onderdelen is nu veel helderder en maakt volgens veel fracties de vergaderingen efficiënter. Deze nieuwe werkwijze leidt volgens veel fracties ook tot meer onderling debat (Het Debat).

Een aantal fracties is echter negatief dan wel nog niet geheel overtuigd van de kracht van het nieuwe vergadermodel en de efficiencywinst die het oplevert.

Aandachtspunten en knelpunten

We laten hieronder de belangrijkste aandachtspunten per onderdeel van Raad op Donderdag de revue passeren.

Het Beeld

Sommige fracties geven aan nog erg te moeten wennen aan de systematiek van Het Beeld. Het primaire doel van dit onderdeel van Raad op Donderdag is het ophalen van informatie zodat alle ins and outs van een raadsvoorstel of raadsinformatiebrief bekend zijn. Raadsleden en fractie-assistenten stellen eventuele technische vragen vooraf en de politieke vragen ter vergadering.

Sommige fracties ervaren tijdsdruk bij het stellen van technische vragen. Zij vinden dat er relatief weinig tijd is tussen publicatie op het RIS en de deadline voor het stellen van technische vragen. Ook wordt aangegeven dat het fijn zou zijn wanneer (aanvullend op de gestelde deadline) ook na de maandagvergadering van de fracties die voorafgaat aan de Politieke Avond nog technische vragen kunnen worden ingediend.

Anderen vinden het lastig om te bedenken welke politieke vragen zij ter vergadering, in Het Beeld, moeten stellen. Sommige raadsleden en fractie-assistenten moeten nog leren inzien dat het met name in Het Beeld interessant is om een politieke vraag te stellen die relevant is voor je standpuntbepaling.

In hun waarneming worden er veel vragen 'om het vragen' gesteld. Met 11 fracties in de raad wordt het dan soms lastig om een sessie van Het Beeld niet uit te laten lopen. Bovendien worden ter vergadering nog regelmatig technische vragen gesteld. Tevens is de verleiding voor sommigen nog groot om tijdens Het Beeld standpunten te verkondigen i.p.v. informatie te vergaren.

Ook wordt gesteld dat de tijdsdruk tijdens een Politieke Avond met name groot is wanneer er per parallelsessie 3 onderdelen moeten worden behandeld.

De meerwaarde van de inleidende toelichting van de vakambtenaar (of de wethouder) wordt ook wisselend ontvangen, niet in de laatste plaats omdat velen deze inleidingen nogal in kwaliteit vinden verschillen. De bedoeling is dat in deze korte presentatie de hoofdlijnen van het voorstel worden uitgelicht om het gesprek op gang te brengen en juist niet de bedoeling dat de informatie uit het raadsvoorstel wordt herhaald. Toch wordt door sommige fracties ervaren dat deze presentaties wel degelijk het karakter hebben van herhaling wat in het voorstel staat. Door een fractie wordt de overweging meegegeven om in een dergelijke korte inleidende presentaties een schets te geven van een voorbeeld, situatie of casus die wijzigt door positieve besluitvorming over het voorstel. Daarbij is interessant om aan te geven wat de Woerdenaren hiervan gaan merken en aan gaan hebben.

Van Beeld naar Debat

Wanneer in Het Beeld niet alle informatie is verkregen of wanneer er nog onduidelijkheden zijn, dan is er geen gelegenheid meer om daar nog iets mee te doen in/voor Het Debat. Dat wordt als beperking ervaren, te meer omdat het voorkomt dat na het Beeld nog informatie vanuit het college volgt (waaronder de beantwoording van resterende vragen).

Verder is gebleken dat niet altijd duidelijk is wat de debatpunten zijn. Deze dienen beter bij de afronding van Het Beeld te worden geformuleerd. Daarnaast sluiten de geformuleerde debatpunten soms niet aan bij de strekking van het raadsvoorstel en hetgeen de raad ter besluitvorming wordt voorgelegd. Ook wordt de suggestie gedaan om op de routekaart van Het Beeld, bij wijze van hulpvraag, deelnemers uit te nodigen na te denken over welke politieke vragen zij hebben en welke mogelijke debatpunten zij hebben.

Ten slotte geeft een enkele fractie aan dat het (in het kader van flexibiliteit) wanneer tijdens Het Beeld de beeldvorming snel kan worden afgerond, in dezelfde bijeenkomst desgewenst direct kan worden overgegaan naar Het Debat.

Het Debat

Veel fracties geven aan dat Raad op Donderdag ertoe leidt dat er meer (echt) wordt gedebatteerd. Tijdens Het Debat is het niet de bedoeling dat er nog vragen worden gesteld aan de portefeuillehouder. De beeldvorming is namelijk afgerond in de fase van Het Beeld en in Het Debat is het de bedoeling om hierover met elkaar in debat te gaan en standpunten te bepalen om een besluit te kunnen nemen in de raadsvergadering. Geconstateerd wordt dat het op geen enkele manier kunnen deelnemen aan het debat door de portefeuillehouder een omissie in de huidige beschrijving van het model is. In de huidige systematiek mag een portefeuillehouder zijn voorstel wel komen toelichten in Het Beeld, maar niet verdedigen in Het Debat. Het gaat er hoe dan ook om dat tijdens Het Debat geen vraag-en-antwoord-spel met het college mogelijk is. Vragen stellen aan de portefeuillehouder doe je in Het Beeld.

Het Besluit; positionering raadsvergaderingen

Raadsvergaderingen (Het Besluit) vinden plaats op de Politieke Avond, na de sessies van Het Beeld en Het Debat. De aanvangstijd is daarmee (in de regel) 22.15 uur. Veel fracties hebben aangegeven dat de raadsvergadering mede vanwege dit veel te late aanvangstijdstip te weinig profiel heeft. Ook wordt aangegeven dat het vrije debat in de raad grotendeels is verdwenen vanwege de strakke tijdsplanning (eindtijd 23.30 uur). De raad staat aan het hoofd van de gemeente en de raadsvergadering verdient dan ook een prominente plek binnen Raad op Donderdag. Ook is het Open Podium door het late aanvangstijdstip weinig uitnodigend richting de inwoners die de raad willen toespreken. Hiermee gaat dit aan zijn doel, en aan een belangrijk uitgangspunt van Raad op Donderdag, te weten 'Woerden zegt ja, tenzij', voorbij.

Onbekendheid en onduidelijkheid, ook bij inwoners

Werken met een nieuw vergadermodel vergt natuurlijk gewenningstijd. Logisch.

Daarnaast bestaat er echter nog behoorlijk veel onduidelijkheid over de nieuwe werkwijze. Hierboven is er al iets over aangegeven.

Wat bij veel raadsleden een zorgpunt is (of sterker: een doorn in het oog), is dat het voor belangstellende en/of belanghebbende inwoners niet duidelijk is wanneer zij kunnen inspreken en op welk moment besluitvorming over voor hen belangrijke onderwerpen plaatsvindt.

Verder is gebleken dat het voor ambtenaren nog niet altijd duidelijk is op welk moment in het proces zij al dan niet een actieve rol hebben en of bijvoorbeeld afstemming met de portefeuillehouder over technische vragen nodig is. De griffie investeert veel in het uitdragen van Raad op Donderdag onder de collega's door o.a. het geven van presentaties.

Bijzondere Avond

Vanuit de fracties is weinig feedback gegeven over de Bijzondere Avond. Wel is aangegeven dat waar het het inplannen van informatiebijeenkomsten betreft, beter moet worden gekeken of dit echt meerwaarde heeft. Aangegeven wordt dat de invulling van deze avonden wisselend is. Wanneer tijdens een bijeenkomst letterlijk de vooraf beschikbare documenten (bijvoorbeeld een RIB) worden voorgelezen, heeft het weinig meerwaarde om hiervoor naar het gemeentehuis te komen. Als voorbeeld van een nuttige informatiebijeenkomst wordt die m.b.t. de Koeiemart genoemd. De bijeenkomst over Stadspoort was daarentegen niet echt nodig geweest.

Parallel vergaderen

Geconstateerd wordt dat parallelsessie niet altijd goed parallel lopen. De focus ligt nu op een vaste aanvangs- en eindtijd per parallelsessie. Hierdoor vallen gaten, terwijl de focus volgens sommige fracties meer moet worden gelegd op de ingeschatte benodigde behandeltijd per onderdeel.

Conclusie en voorstellen ter verbetering

Over het algemeen wordt aangegeven dat het nog flink wennen is voor iedereen, maar dat met een aantal aanpassingen in het model, de ingezette weg vooral verder moet worden bewandeld. Kortom, nog veel werk aan de winkel!

Het is voor het doorontwikkelen en voor de slaagkans van Raad op Donderdag onzes inziens van belang een aantal structuurwijzigingen door te voeren en een aantal aanvullende cultuurafspraken te maken. Daarbij dienen de uitgangspunten van Raad op Donderdag zo goed mogelijk in acht te worden genomen:

- Minder in het stadhuis, meer in de samenleving
- Vergaderen volgens het BOB-model
- Woerden zegt 'ja, tenzij'
- Korte(re) besluitvormingscyclus
- Flexibiliteit
- Voorspelbaarheid van de planning en de besluitvorming

We leggen n.a.v. de belangrijkste evaluatiepunten de volgende voorstellen aan het presidium voor:

1. Raadsvergadering op een eigen donderdag

Geconstateerd werd dat het wenselijk is om de raadsvergadering meer terug in het politieke hart te plaatsen en om 'meer lucht' op de politieke avonden te creëren. Aan beide wensen kan worden tegemoetgekomen door Beeld, Debat en Besluit niet langer op één avond te laten plaatsvinden. Voorgesteld wordt om direct na het zomerreces een ritme te hanteren waarbij in principe alle donderdagen voor de politieke vergaderingen worden benut. Dus de ene donderdag voor de sessies van Beeld en Debat (vanaf 20.00 uur) en de donderdag in de week daarop voor de raadsvergadering (vanaf 20.00 uur). De vergaderingen van de agendacommissie blijven op de donderdagen van Beeld en Debat gepland (van 19.15 tot uiterlijk 19.55 uur).

Bijkomend voordeel (naast de bovengenoemde) is dat hiermee tevens twee uitgangspunten worden versterkt. Deze werkwijze komt namelijk beter tegemoet aan 'Woerden zegt ja, tenzij', omdat inspreken tijdens het Open Podium om 20.00 uur in plaats van 22.20 uur plaatsvindt. Bovendien wordt hiermee een kortere besluitvormingscyclus (met een week) mogelijk gemaakt.

Belangrijkste aandachtspunt bij deze structuurwijziging is hoe in het vervolg met de planning van 'bijzondere avonden' om te gaan. De vergaderingen van auditcommissie en presidium zijn gering in aantal. Deze kunnen aansluitend aan een raadsvergadering plaatsvinden. Ten aanzien van informatiebijeenkomsten (en werkbezoeken) zal de agendacommissie een strakker afwegingskader kunnen hanteren. Voor deze vergaderingen kan een andere avond, bijvoorbeeld één dinsdagavond per maand worden gebruikt. Daarnaast betekent deze structuurwijziging voor sommige raadsleden dat zij meer donderdagen in het vergadercentrum aanwezig zullen zijn.

2. Portefeuillehouders kunnen hun voorstel tijdens Het Debat verdedigen

Wat hetzelfde blijft is dat deelnemers aan Het Debat geen vragen meer stellen aan de portefeuillehouder. Daar is Het Beeld voor bedoeld. Wel moet het mogelijk zijn om in voorkomende gevallen bij aanvang van Het Debat een korte resterende vraag aan de portefeuillehouder te stellen (feitelijk ter finale afronding van Het Beeld dus). Bijvoorbeeld de situatie waarin na een sessie van Het Beeld de raad aanvullende informatie krijgt aangereikt Vanuit het college.

Wat nochtans verandert is dat de portefeuillehouder tijdens Het Debat gelegenheid krijgt om desgewenst zijn voorstel te verdedigen. De kern van Het Debat blijft overigens overeind: onderling debat tussen fracties om zo de standpunten ten behoeve van Het Besluit te bepalen.

3. Benoemen van meer voorzitters

Er is echt behoefte aan meer voorzitters voor de sessies van Het Beeld en Het Debat. Op dit moment kan slechts een beroep op een viertal voorzitters worden gedaan. Er zijn ten minste vier extra voorzitters nodig om deze werkwijze goed draaiende te kunnen houden. Gezien het aantal personen dat deelneemt aan de voorzitterstraining, moet dat op korte termijn mogelijk kunnen worden gemaakt.

4. Verder investeren in uitdragen van Raad op Donderdag

Het model kan nog wel meer zendingswerk gebruiken. Zo zal de informatievoorziening richting de inwoners, bijvoorbeeld via de gemeentelijke website, moeten worden verbeterd.

5. Vergadercultuur

Uit de evaluatie komt uiteraard ook een aantal cultuuraspecten naar voren, zoals de indruk dat er soms 'vragen om het vragen stellen' worden gesteld en dat zonder 'valide debatpunt' een debat wordt georganiseerd. Het is wat al te makkelijk om hierin alleen voorzitters verantwoordelijk te maken. Het is zeker ook de bedoeling om elkaar hierop aan te spreken en scherp te houden ('zelfreinigend vermogen').

6. Overige overwegingen

Uit de evaluatie is vanuit fracties ook een aantal overwegingen naar voren gebracht. Voorgesteld wordt om deze te bespreken. Het betreft (o.a.):

- wanneer tijdens Het Beeld de beeldvorming snel kan worden afgerond, kan in dezelfde bijeenkomst desgewenst direct worden overgegaan naar Het Debat;
- de mogelijkheid om (aanvullend op de gestelde deadline) ook na de maandagvergadering van de fracties die voorafgaat aan de Politieke Avond nog technische vragen in te dienen;
- in de korte inleidende presentaties dient indien mogelijk een schets te worden gegeven van een voorbeeld, situatie of casus die wijzigt door positieve besluitvorming over het voorstel. Daarbij is interessant om aan te geven wat de Woerdenaren hiervan gaan merken en aan gaan hebben;
- op de routekaart van Het Beeld, bij wijze van hulpvraag, deelnemers uit te nodigen om na te denken over welke politieke vragen zij hebben en welke mogelijke debatpunten zij hebben;
- (...);
- (...)